

Preses relīze

Luksemburgā, 2020. gada 14. februārī

Komisija pilda savus *Euratom* līgumā noteiktos pienākumus kodoldrošības jomā, bet ir iespējami daži uzlabojumi, secina revidenti

Par kodoldrošību kopumā ir atbildīgas ES dalībvalstis, kas izmanto kodolenerģiju, taču arī Eiropas Komisijai ir konkrēti pienākumi šajā jomā, galvenokārt attiecībā uz tiesību aktiem un pārraudzību. Jaunajā Eiropas Revīzijas palātas ziņojumā teikts, ka Komisija ir pildījusi šos pienākumus, tomēr tai joprojām ir jāatjaunina tiesiskais regulējums un savas iekšējās pamatnostādnes.

Eiropas Savienībā kodolenerģijas izmantošanu miermīlīgiem mērķiem reglamentē 1957. gada *Euratom* līgums. Kodoliekārtu licenču turētāji (operatori) ir primāri atbildīgi par kodoliekārtu drošību valstu regulatīvo iestāžu uzraudzībā. *Euratom* ir pieņēmusi direktīvas, kurās nosaka pamatstandartus darbinieku un sabiedrības veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma draudiem. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, pieņem un regulāri atjaunina direktīvas tādās jomās kā kodoldrošība, drošības pamatstandarti, radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana un izlietotā kodoldegviela.

Komisija turklāt pārrauga, kā dalībvalstis transponē šīs direktīvas savos tiesību aktos, un vajadzības gadījumā sāk pārkāpuma procedūras. Tā arī pārbauda dalībvalstīs plānotos kodoljomas ieguldījumu projektus, lai novērtētu to atbilstību *Euratom* līgumam. Komisijai ir tiesības pārbaudīt, kā darbojas un cik efektīvas ir dalībvalstu struktūras, ar kurām kontrolē gaisa, ūdens un augsnes radioaktivitātes līmeni. Turklāt tā vada, pārvalda un attīsta Eiropas Kopienas steidzamas radioloģijas informācijas apmaiņas dienesta (*ECURIE*) sistēmu, kura tika izveidota pēc 1986. gada avārijas Černobiļā un kuras uzdevums ir nodrošināt informācijas apmaiņu kodolavārijas gadījumā. Veicot revīziju, galveno uzmanību mēs pievēršām Komisijas darbībām, kuru pamatā ir pilnvaras un pienākumi, kas tai piešķirti ar Līgumu.

“Kopumā Komisija pilda savus pienākumus kodoldrošības jomā,” teica par šo ziņojumu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Joāo Figueiredo. “Tomēr mēs iesakām atjaunināt tiesisko regulējumu, pieejas un procedūras, ko pašlaik izmanto, lai novērtētu, kā ir transponētas Euratom direktīvas, izdotu atzinumus par ieguldījumiem kodoljomā un pārbaudītu radioaktivitātes kontroles iekārtas”.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Revidenti pētīja Komisijas pārbaudes par to, kā dalībvalstis īsteno trīs nesenās *Euratom* direktīvas: Radioaktīvo atkritumu direktīvu (*RWD*), grozīto Kodoldrošības direktīvu (*NSD*) un Drošības pamatstandartu direktīvu (*BSSD*). Daudzas dalībvalstis līdz noteiktajam termiņam ir informējušas Komisiju par saviem *BSSD* un grozītās *NSD* īstenošanas pasākumiem. Tomēr ne visas dalībvalstis bija pareizi īstenojušas *RWD*. Komisija bija uzsākusi 15 attiecīgas pārkāpuma procedūras, un lielākā daļa no tām mūsu revīzijas laikā vēl nebija pabeigtas.

Eiropas Savienības 14 dalībvalstīs (ieskaitot Apvienoto Karalisti) 2019. gada beigās darbojās 124 kodolreaktori. Četrās no šīm dalībvalstīm tika būvēti jauni reaktori. Radiācijas avārijsituācijas gadījumā Komisijas uzdevums aprobežojas ar *ECURIE* sistēmas vadību, jo gatavība ārkārtas situācijām un reaģēšanas pasākumi ir valstu pienākums. Papildus *ECURIE* Komisija ir izveidojusi Eiropas Radioaktivitātes datu apmaiņas platformu (*EURDEP*), proti, tīmekļa platformu, kurā radioaktivitātes kontroles dati ir pieejami iestādēm gandrīz reāllaikā. Revidenti secināja, ka sistēma kopumā darbojās labi, kaut arī joprojām būtu iespējami daži uzlabojumi.

Visbeidzot, revidenti norāda, ka sistēma, ko pašlaik izmanto, lai pieņemtu lēmumus par kodoljomas ieguldījumu projektu atbilstību *Euratom* līgumam, neatbilst jaunākajām politikas, likumdošanas un tehnoloģiju norisēm. Turklāt revidenti ieteica arī pārskatīt un pilnveidot procedūras, ko izmanto, lai pārliecinātos par valstu radioaktivitātes kontroles iekārtu efektivitāti.

Piezīmes izdevējiem

Starptautisko kodoldrošības tiesību aktu pamatprincips ir valstu atbildība par kodoliekārtu drošību. Valdības ir atbildīgas par kodoldrošības regulēšanu, bet kodoliekārtu operatori ir jāuzņemas galīgā atbildība par savu iekārtu drošību. Visbeidzot, Starptautiskā Atomenerģijas aģentūra (SAEA) ir pasaules mēroga starpvaldību forums zinātniskai un tehniskai sadarbībai kodolenerģētikas jomā.

Eiropas Savienībā 1957. gada *Euratom* līgums izveidoja *Euratom* kopienu (*Euratom*), kas ir atsevišķa juridiska vienība, kurā ietilpst tās pašas ES dalībvalstis un kuru pārvalda ES iestādes. *Euratom* ir pieņēmusi direktīvas, kurās nosaka pamatstandartus darbinieku un sabiedrības veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma draudiem.

Mūsu revīzijas galvenā uzmanība bija vērsta uz Komisijas darbībām saskaņā ar *Euratom* līgumu. Revīzijā netika pārbaudīta starptautiskā kodoldrošības sistēma vai tās piemērošana dalībvalstīs, kā arī netika skatīti kodoldrošības tehniskie aspekti.

ERP jau iepriekš [īpašajā ziņojumā Nr. 22/2016](#) ir aplūkojusi ES kodolreaktoru ekspluatācijas izbeigšana palīdzības programmas.

Īpašais ziņojums Nr. 03/2020 "*Komisijas centieni veicina kodoldrošību Eiropas Savienībā, tomēr ir nepieciešami atjauninājumi*" ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) ES 23 valodās.

Saistībā ar šo ziņojumu preses pārstāvjus lūdzam sazināties ar

Claudia Spiti – claudia.spiti@eca.europa.eu - Tālr.: (+352) 4398 45 547 / Mob. tālr.: (+352) 691 553 547